

عنوان مقاله:

بازشناسی ضرورت ها، کارکردها و انواع فضاهای زیرزمینی سنتی با تاکید بر تجارب ایرانی

محل انتشار:

فصلنامه مسکن و محیط روستا، دوره 40، شماره 173 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 14

نویسنده:

اصغر مولائی - Faculty of Architecture and Urban Development, Tabriz University of Islamic Arts, Tabriz, Iran

خلاصه مقاله:

استفاده از فضاهای زیرزمینی یکی از مهم‌ترین روش‌های زندگی و سکونت در طول تاریخ بوده است. تجلی این مهم در دوره‌های گذشته، یکی از گونه‌های مهم فضایی در مقیاس بنا و سکونتگاه در مناطق مختلفی از جهان محسوب می‌شود. مطالعه چستی، چرایی، ضرورت‌ها و چگونگی استفاده از این نوع فضاها و ویژگی‌های آن در نقاط مختلف جهان مسئله اصلی این تحقیق است. هدف این نوشتار، مطالعه علل، ضرورت‌ها، چگونگی استفاده از فضاها و سکونتگاه‌های زیرزمینی و انواع آن در ایران و جهان است. مقاله حاضر که با روش تحقیق تحلیلی و قیاسی و مطالعه نمونه‌های موردی انجام شده است، نشان می‌دهد که این نوع فضاها از دوره‌های گذشته تاکنون با علل و ضرورت‌های گوناگون اقلیمی، دفاعی و امنیتی، اعتقادی، ویژگی‌های محیطی و توپوگرافی، اقتصادی در قالب فرم‌های متنوع مورد استفاده قرار گرفته‌اند. فضاهای زیرزمینی از مزایای ایمنی و امنیت، ثبات دمایی و تغییرات دمایی اندک برخوردار است و محیطی مساعد برای زیست انسان و نیازهای حیاتی وی از قبیل ذخیره و نگهداری احشام و مواد غذایی فراهم می‌نماید. اغلب سکونتگاه‌های زیرزمینی در دو گونه اصلی سکونتگاه‌های زیرزمینی در مناطق مسطح و بدون شیب و سکونتگاه‌های کوهپایه‌ای و صخره‌ای در زمین‌های شیب‌دار قرار می‌گیرند. این نوع سکونتگاه‌ها در چین و مناطق شمال آفریقا، به ویژه تونس با ضرورت‌های اقلیمی، امنیتی و محدودیت‌های محیطی ایجاد شده‌اند. در ایران سکونتگاه‌های گونه اول در مناطق کویری مانند نوش‌آباد و سکونتگاه‌های گونه دوم در مناطق کوهستانی شمال غرب ایران مانند روستای کندوان، از نمونه‌های بارز به شمار می‌روند. به طور کلی ضرورت‌های امنیتی، اقلیمی و طبیعی از علل اصلی پیدایش و کارکرد این فضاها بوده است. حفاری زمین، تپه‌ها و کوه‌ها و پناه بردن به زیرزمین، علاوه بر حفاظت انسان و دارایی‌هایش، فضاهایی ماندگار در طول تاریخ به وجود آورده است. این فضاها به دلیل منظر درونی و بیرونی منحصر به فرد، از جذابیت و خاطره‌انگیزی بالایی به ویژه برای گردشگران و غیرساکنان برخوردارند. توجه به ویژگی‌های مثبت این فضاها به ویژه در روستاها می‌تواند در حفظ هویت بومی آن‌ها نقش موثری ایفا نماید.

کلمات کلیدی:

Underground Space, Underground Settlement, Climatic Restriction, Safety and security, Topography.

فضای زیرزمینی، سکونتگاه زیرزمینی، محدودیت اقلیمی، ایمنی و امنیت،

توپوگرافی.

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1240886>

